

Axel Darvik: Politiskt tal Liberalerna, Frihamnsdagarna 2026

Talare

Axel Darvik
Kommunalråd

Datum

27 augusti 2026

Plats

Frihamnen, Göteborg

Omständigheter

Frihamnsdagarna är ett demokratifrämjande evenemang på Frihamnen i Göteborg, inspirerat av Almedalen. Evenemanget har anordnats årligen sedan 2021 och bjuder in till tal och diskussion av såväl riksdagspartier som lokala partier.

- 1 Tack så mycket, kul att se er. Jag tänkte att vi skulle köra en liten lektion här, ni känner kanske till att Liberalerna är Sveriges skolparti. Så att under den här lilla lektionen som jag ska köra här, vi ska ha det lite trevligt tillsammans, så kommer ni få lära er vilket som är det absolut vanligaste yrket i Göteborg och hur mycket
- 5 var och en av er här inne som är då, medlemmar i Göteborgs kommun, äger utav våra gemensamma tillgångar i det kommunala bolagsimperium som Göteborg har. Om det är någon som har några frågor så går det alldeles utmärkt att räcka upp handen men vi tar dem på slutet så att vi hinner med själva lektionen.

10

- Först tänkte jag säga något om mig själv: Jag är en 44-årig tvåbarnspappa,
- 15 civilingenjör i industriell ekonomi, jag har jobbat tio år som entreprenör och drivit företag där vi hjälpte andra företag med beslutsunderlag inför stora investeringar och viktiga beslut, men under fem och ett halvt år så har jag varit gruppleddare för Liberalerna här i Göteborg. Och ni, jag misstänker att ni, många av er är politiskt intresserade och vill veta och lära er nya saker och det
- 20 kommer ni få göra här nu idag. Vi kommer prata nämligen om ett av de ämnen som intresserar mig allra mest, nämligen hur vi hanterar vår gemensamma ekonomi i kommunen. Och där finns det mycket att göra.

25

Jag tänkte ställa den frågan om ni visste hur mycket det är vi faktiskt äger tillsammans? Om ni tar en sån exempelfamilj som min, alltså två vuxna och två barn. Hur mycket tror ni att de äger i kommunala bolagstillgångar tillsammans?
30 Är det någon som vågar gissa? Det är faktiskt 800000 kronor, som man har. Det är många göteborgare som inte har så mycket sparpengar, många familjer som inte har 800000 kronor på något sparkonto. Men som andel av de kommunala bolagen så är det faktiskt så mycket som man äger. Och då är det väldigt stor betydelse om hur vi använder de här tillgångarna och vi kommer att prata här
35 idag om hur Sveriges rikaste kommun förvaltar sin förmögenhet. Vad som egentligen är skillnaden mellan höger och vänster i kommunalpolitiken och vad vi får för den skatt som vi betalar in varje år till kommunen.

40

Men först så tänkte jag säga något om varför Göteborg behöver en ekonomisk nystart, för ni kanske har suttit här nu och funderat lite grann på vilket som är det vanligaste yrket i Göteborg. Man säger ju att det är en arbetarstad så de flesta
45 kanske tror att det är fabriksarbetare som är det vanligaste yrket, det är det inte. En del säger: "Men då kanske det är den kommunala omsorgen, att det är undersköterskorna eller någonting som är det vanligaste", men det är det inte heller. Det absolut vanligaste yrket i Göteborg, det är civilingenjör, alltså sådana som jag är utbildade till då. Och det säger någonting om vår stad, därför att
50 om man jämför med Stockholm så ligger civilingenjörerna först på sjunde plats, och i Malmö är det det nionde vanligaste yrket. Så Göteborg är verkligen Sveriges teknologi och tech-huvudstad, det är här vi har spjutspetsen när det gäller forskning, innovation och utveckling och det ska vi vara väldigt glada och tacksamma för.

55

Men trots att vi har den här fördelen så har klimatet för jobb och företagande
60 rankats lågt av de som jämför under många år. Det har faktiskt sjunkit en hel del också under den senaste mandatperioden, och det naturligtvis inte bra, för vi vill ju att den här industrin, de här teknologiföretagen ska kunna växa och utvecklas, för gör de det så skapar det också ett underlag för besöksnäring som restauranger, caféer, butiker, alla andra sektorer i samhället. Just nu så är det

26500 göteborgare som är utan jobb och det är naturligtvis inte bra för den kommunala ekonomin, men det är framförallt inte bra för de människor som är utan jobb. Man vill ju känna sig behövd, att man bidrar till samhället, att man får in en egen lön så att man står på egna ben och kan ha en egen försörjning. Så
70 det handlar både om att välfärden är starkt beroende av en stark ekonomi men också att det är viktigt för oss som människor att känna att det som vi kan, och det vi kan bidra med, också är efterfrågat. Därför behöver vi också se till att vi skapar fler jobb, för de som står långt ifrån arbetsmarknaden och för de med höga kvalifikationer också. Och det är särskilt viktigt för att våra unga ska få en
75 bra start, de som har gått ut högskola, universitet eller gymnasium, eller en vuxenutbildning.

80 Då är det också så att höga skatter i en kommun och låg effektivitet i välfärden hämmar jobbtillväxten. Det är faktiskt så att höga kommunala skatter är någonting av det mest skadliga för jobb och tillväxt. Det är ju en inkomstskatt på arbete, och det är något som vi alla betalar. Man sätter ju hög skatt på tobak
85 och alkohol för att man inte ska röka för mycket och dricka för mycket och det blir samma effekt om man har höga skatter på jobb och arbete, då jobbar folk och arbetar mindre. Så med en successiv sänkning av kommunalskatten under den här mandatperioden så kan vi minska beskattningen för de som har normala och lägre inkomster, för det är de som märker av en sådan
90 skattesänkning allra mest, och det ökar drivkraften också att gå från bidrag till en egen försörjning. För tittar vi på, då Göteborg, så betalar vi i den här kommunen in mer i skatt än genomsnittet i landet. Vi ligger också högre än Malmö som faktiskt är en fattigare kommun än vad Göteborg är, på flera sätt. Vi ligger högre än Mölndal och Partille, som är de närmsta kommunerna och vi
95 ligger betydligt över Stockholm, det här kan ju också ekonomiska effekter.

100 Om vi tar en nyutbildad ungdom från gymnasiet till exempel så kanske man går in på sitt allra första jobb med en lön på 25.000 kronor. Om den personen skulle få jobb i Stockholm så skulle samma ungdom ha 5500 kronor mer om året att röra sig med. Det är ganska mycket pengar ändå, 5500 kronor. Om vi tar

105 en lärare och en ingenjör så handlar det om att de årligen skulle spara 22.000
kronor om de hade jobbat och bott i Stockholm jämfört med Göteborg. Sen
kan man säga att det finns säkert saker som är dyrare i Stockholm än vad det är
här, men allt annat lika så är det ändå en viktig jämförelse. Och då undrar man
110 naturligtvis, vad får vi här? Får vi bättre välfärd? Får vi bättre kommunal service
än i Stockholm? Vi kommer in på det litegranna senare.

115 Men jag tänker då, om man nu ska minska skattetrycket på göteborgarna, vad
finns det då för saker man kan jobba med? Där kommer jag in på lite nya grejer,
det första är att vi ska ställa affärsmässiga krav på de kommunala bolagen, vi ska
finansiera nya investeringar som kommunen gör genom också försäljningar av
sådant som vi inte längre behöver och skapa en budget i balans i kommunen och
120 vi ska se till att vi gör rätt grejer i välfärden. Det handlar alltså inte om att vi ska
springa snabbare eller pressa de anställda i kommunen mer, tvärtom, för de ska
ha mer tid med brukarna och göra det som verkligen skapar värde. Öka andelen,
till exempel, öppenvårdsinsatser istället för dyra institutionsplaceringar där vi
har väldigt mycket dyra lösningar. Vi måste minska i administration, jag
125 kommer ta ett exempel från vuxenutbildningen som ni kommer få höra och vi
behöver reformera hur vi hanterar de kommunala lokalerna som vid sidan av
personalen är den största kostnaden som vi har i kommunen.

130

Så med detta som grund så kan jag också säga det att den stora skillnaden mellan
höger och vänster är inte det som ni hör i vanliga valdebatter, för det handlar
mycket om välfärden. Jag tror att man kan köra sånt bingo, när man lyssnar på
135 tal om hur många gånger man hör ordet välfärd, ni kommer få fem i rad på bara
några sekunder när ni lyssnar på politikerna här. Alla vill väl när det gäller
välfärden, det är inte där skillnaden är, höger till vänster, alla vill ha en bra
välfärd. Den stora skillnaden mellan höger och vänster, det handlar om ägandet,
det kommunala ägandet: hur mycket ska kommunen äga av saker i kommunen?
140 Det är nästan lite som skolboksexemplet med kommunismens grundare Karl
Marx, att man ska försöka äga så mycket som möjligt av produktionsmedlen.
Där skiljer sig höger och vänster i göteborgspolitik. Och då får vi en intressant

145 paradox, en motsägelse, den rikaste kommunen i landet betalar alltså mer i skatt än de flesta.

150 Och det beror på att vi har ett bolag då, jag sa ju att den här familjen hade ett värde motsvarande 800.000, tar vi hela bolagsimperiet så är det då värt 119 miljarder kronor. Det är ju hisnande belopp! Det är svårt att liksom riktigt greppa det. Men om vi ska försöka göra något exempel, så har vi, ni vet, tiokronor, de här små guldpengarna. Om man växlar in det här till tiokronor så
155 får man ju alltså 11,9 miljarder tiokronor. Läger vi dem bredvid varandra, så på rad, så räcker det till sex varv runt jorden med tiokronor. Så mycket är våra bolag värda. Och det här är ju då bostäder, det är kontor, det är industrier, det är mark, det är industribolag, det är en hamn, flera hamnar faktiskt, det är ett nöjesfält, det är hotell och snart även en vattenpark som vi äger. Då är det i snitt
160 200.000 var som vi äger. Många kommuner har inte sådana här tillgångar, så då är frågan, vad använder vi dem till? Det enkla svaret är att de här tillgångarna använder vi till att fortsätta expandera det kommunala ägandet, och det är här skillnaden kommer in.

165

Jag vill sätta affärsmässiga avkastningskrav på de här tillgångarna. En del av de här grejerna är ju bra, alla gillar ju Liseberg, men många tror att det är en kassako
170 för kommunen, det är det inte. Det är klart vi måste ha fjärrvärmeverk och vi behöver hamn och så vidare. Men något ska väl vi Göteborgare ha rätt att få tillbaka på detta. Däremot kanske ha alldeles för dyra parkeringshus, vi vill inte ha misslyckandet i Frihamnen, vi vill inte ha misslyckandet vid Skeppsbron, vi är kanske inte så intresserade av den där halvön som just nu byggs ute i älven som
175 om Göteborg var Dubai, eller det misslyckade bygget runt Karlatornet där det under två och ett halvt år bara varit ett gupp.

180

Så låt oss göra ett tankeexperiment bara, om vi hade tagit våra gemensamma

tillgångar, sålt alltihopa och så stoppar vi in det i en valfri aktiefond, en globalfond till exempel. Då hade vi kunnat få 67% real avkastning varje år.
185 Några av er kanske äger aktiefonder, eller så, ni vet att de går lite upp och ner. Men över tio, tjugo år så kan man räkna med att man räkna med att man får ungefär sex, sju procent och en kommun är ju väldigt långsiktig, vi kommer finnas kvar om 100 år. Så att vi skulle kunna göra det, bara som ett tankeexperiment. Men gjorde vi det så skulle vår exempelfamilj få en avkastning
190 som motsvarar 52.000 kronor varje år, oavsett inkomst. Hade vi nöjt oss med bara två procent, vi har stoppat dom i en räntefond istället, då hade vi fått en krona i skattesänkning per intjänad hundralapp, alltså en halvering jämfört med skillnaden mot Stockholm.

195

Om det här hade varit, inte kommunala bolag utan det hade varit statliga bolag, då håller staten bolagsstämma med sina bolag en gång om året. Vad hade
200 svenska staten gjort med den styrelse och den VD som hade förvaltat tillgångarna på samma sätt som Göteborgs kommun gör. De hade fått sparken, de hade inte fått lov att vara kvar. Och den trettonde september så går ni allihopa till bolagsstämma i Göteborg, då kan ni bestämma hur ni vill göra med de som styr över våra tillgångar. Om de ska få fortsätta eller om ni ska byta till
205 några andra, jag tycker ni ska byta.

210 Den andra punkten den handlar om en budget i balans. För ni vet att när det gäller statens ekonomi så pratar man om budgetunderskott, man lägger mycket pengar på försvaret just nu. Men Göteborgs kommun har gigantiska budgetöverskott, förra året var det 1,6 miljarder. Det är alltså pengar som ni betalar in varje år som inte går till välfärden, de går till fortsatt kommunal
215 expansion. Under de senaste fem åren så har en helt genomsnittlig göteborgare, även så att säga min ett och ett halvt åring och min fyraåring hemma, om man tar med dem i ekvationen också, de har betalat in 14.000 kronor i kommunalt överskott. En vanlig familj som våran har alltså under fem år betalat in 56.000 kronor i kommunalt överskott, ungefär lika mycket alltså som vi hade kunnat
220 förväntat oss att vi borde fått i avkastning årligen, men under fem år så har man

225 betalat in de här pengarna. De gick inte till skola, inte till omsorg, inte till kultur, inte till socialt arbete, därför att partierna till vänster de vill expandera det kommunala ägandet. Aldrig sälja någonting, bara bygga nytt och mer. Och
230 ni vet hur det är, om man ska bygga någonting nytt, då måste man ha en egen insats, om man bygger ett hus eller en lägenhet eller vad det nu kan vara. Man får inte låna hundra procent, och särskilt inte om man gör dumma investeringar, då vill inte banken låna ut någonting. Och vi har sett alldeles för många dumma investeringar i Göteborg, och det är dit en hel del av era skattepengar går.

235 Det tredje området jag tänkte säga något om, det är hur man effektiviserar välfärden och där har jag fyra stycken exempel. Och jag tänker att nu har vi kommit ungefär halva lektionen, så ni kan ta lite paus och fundera lite grann och sträcka på er om ni vill det. Så kör vi vidare med hur vi ska se till att vi får något bra för våra pengar. Då kommer jag in på det första exemplet om vad det
240 faktiskt innebär att göra rätt saker. Då tar vi området funktionsstöd, det är alltså för de som är, handikappade, så man tidigare, men alltså de som på något sätt har en funktionsnedsättning. Där ligger kommunens kostnader för funktionsstöd 7,5% över vad man förväntar sig att det ska göra när man nationellt jämför vad det borde kosta i Göteborg. Det motsvarar alltså 400
245 miljoner kronor. Då skulle man kunna tänka sig att de som har funktionsnedsättning i Göteborg är väldigt, väldigt nöjda, men det är de inte. Vi har höga kostnader både för boendet och det som är den dagliga verksamheten. Jämför man med likvärdiga kommuner så ligger vår kvalitet och det som brukarna svarar under rikssnittet. Och det finns naturligtvis skiftande grejer, en
250 del är bra, en del är mindre bra, det finns tyvärr också riktigt fruktansvärda exempel. Ni kanske har hört talas om ett boende som låg på Hundrårsgatan i Kortedala. Det var ett litet boende för personer som hade fått förvärvade hjärnskador på något sätt, tio personer bodde det ungefär på det här boendet. Där nystades det upp en fruktansvärd situation, många av dem fick ligga hela
255 natten i sin egen avföring, trots att de larmade gång efter gång på hjälp. De boende hade blödande hudutslag och liggsår för att personalen inte hade tagit hand om dem. När man gjorde en genomgång efter att detta hade granskats av Sveriges Radio så hittade man 500 avvikelser, på ett boende med tio personer. Femtiosex var så allvarliga att de behövde anmälas till Inspektionen för Vård och

Omsorg enligt Lex Sarah. Då hittade man också att en del boende hade klagat, då fick de repressalier av personalen. De fick inte hjälp på hela natten, fick inte gå på toaletten. Den typen av historier har vi också i Göteborg. Vad hände då med de som var skyldiga då, som hade orsakat de boende så mycket lidande? Ja
265 vissa fick andra omsorgsjobb och andra fick lämna med en extra årslön.

270 Vi har äldreomsorgen i Göteborg som det andra exemplet. Äldreomsorgen i Göteborg har också en avvikelse på 7,2% mot förväntat utfall och i pengar så räknas det nästan till en halv miljard kronor. Vi har höga kostnader för äldreboenden och vi har väldigt höga kostnader för hemtjänststimmar, för hemtjänsten. Ändå så ligger vi bland de 25% sämsta kommunerna i Sverige när
275 våra brukare får svara på vad de tycker om detta. Vi hade dessutom ett stiftelsedrivet äldreboende som har funnits i Göteborg i 300 år, med mycket nöjda brukare och personal som trivs och som har varit ett föredöme i landet. Det tvångskommunaliserades under den här mandatperioden.

280

Och så har vi det tredje exemplet, vuxenutbildningen. Där har inriktningen varit att man ska ta över allt mer i egen kommunal regi. Vuxenutbildningen
285 nämligen är sånt som man normalt sett lägger över på privata bolag därför att behovet av olika typer av utbildningar varierar med konjunktur, arbetslöshet och sådana saker. Där förväntas kostnaderna då öka med 50 miljoner kronor utan att man sett några kvalitetsförbättringar. Men det mest allvarliga är kanske hur stor administration vi har här. Den här förvaltningen bildades för tio år
290 sedan, och sedan dess har antalet anställda administratörer fördubblats utan att vi har fått en utökad utbildningsvolym. Alltså det är inte fler som går på komvux idag än för tio år sedan. Det finns en besparingspotential på ungefär 100 miljoner kronor i administrationen.

295

Och så kommer mitt fjärde, kanske favoritexempel. Det är då hyreskostnaderna

300 och kostnaderna för lokaler. Det har ökat lavinartat i Göteborg. För några år sedan så hade vi en konsultbyrå som var inne och tittade på detta och bara vi sköter våra lokaler på samma sätt som en genomsnittlig förvaltare gör så finns det 250 till 600 miljoner kronor att spara. Det handlar helt enkelt om att man ser till att man lägger om taket i tid så att det inte blir en vattenläcka, att det 305 kommer in vatten i byggnaden och att det börjar ruttna för då blir det väldigt dyrt. Att däremot byta papp på taket, det är väldigt billigt. Men det är också sådana saker som att man ibland gjort helt onödiga renoveringar, vi har en skola i Tuve till exempel som man totalrenoverade med nya fönster, nya dörrar, man målade om, bytte fasad och ett år senare så bestämde man sig för att riva den. Då 310 är ju pengarna bara i sjön. Och vi har en strategi som bygger på att vi bara ska ha stora skolor i Göteborg. Alla elever ska gå i skolor på 600 till 1000 elever, även de allra yngsta, sexåringarna ska gå på sådana skolor. Och då har vi 100 skolor som inte håller måttet, så att säga i den här storskolastrategin, och trettio som gör det, så antingen får de byggas ut eller så får de läggas ned. Och några har lagts 315 ned redan, trots att de varit riktigt, riktigt bra skolor, haft toppresultat, väldigt populära, lätt att fylla sina klasser, så har man fått stänga dem bara för att de är för små. Trettio nya skolor utreds just nu för nedläggning och det beslutet ska tas direkt efter valet.

320

Så vi får se vem det är som står vid makten, om jag får vara med och bestämma så kommer vi att riva upp det här vansinnet, för det är inte bara dåligt att lägga 325 ner bra skolor, det är också svindyrt. Vi hade möte i tisdags och då kom notan för de prognostiserade grejerna som redan ligger i pipeline och då kommer det att kosta 400 miljoner kronor mer, i lokalkostnader, bara på grund av detta. Det innebär att det tränger undan alla pengar som skulle gå till lärarlöner, lärarpersonal, vi får dra ner på lärartätheten och minska pengarna till skolböcker 330 för att ha råd med de här jätteskolorna.

335 Så med den inriktning som vi står för med en balans i ägandet, att vi använder de tillgångarna, våra 800.000 kronor som vi har per familj på ett klokt sätt istället, så kan vi lägga fram en budget som innehåller både kunskap och tillväxt.

340 Vi minskar skatteklyftan så att vi inte tappar jobb till andra kommuner, men
också att vi kan göra en rejäl satsning på välfärden. För jag vill se till att vi har ett
riktigt bra gymnasium med hög kvalitet, att vi har grundskola där lärare har tid
att vara lärare och hjälpa eleverna, där vi har mindre klasser och utbildad
personal. Att vi har mindre barngrupper i förskolan, med utbildade
345 förskollärare som också kan jobba språkutvecklande med de barn som behöver
lära sig svenska språket. Att vi kan få ett stärkt kulturutbud som vi kan ha glädje
av allihopa. Att vi kan vara drivande i elektrifieringen av hela transportsektorn,
så att vi får en renare luft, mindre buller och får ner klimatutsläppen i Göteborg.
Att vi får en riktigt bra kollektivtrafik, med högre turtäthet, prisvärda biljetter
och också högre kapacitet. Att vi får en trygg och vacker stad som vi kan glädjas
350 åt på fritiden och där vi vågar vara ute på kvällar, och nätter också, genom att vi
har ett bra brottsförebyggande arbete där man har ett nära samarbete med
polisen.

355

Det här är möjligt, om ni inte tycker att de är viktigt att kommunen äger mer
och mer och mer. Det finns en möjlighet alltså efter det här valet att vi
tillsammans skapar ett Göteborg som vi alla kan vara stolta över, fritt från mygel
360 och maktmissbruk. Där vi kan vara ledande i den teknologiska utvecklingen och
där vi allihopa kan ha glädjen av en kommunal service som överträffar våra
förväntningar.

365

Tack så mycket för att ni ville lyssna på min lilla lektion här.

370

Källa

<div>Transkriberat från videoinspelning: Politiskt tal Liberalerna, publicerad på YouTube, uppladdad av
"Frihamnsdagarna Sveriges nya arena för fria samtal", 27/8 2026 (Transkriberat 2/9 2026)</div>

Taggar

375 Liberalerna, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/axel-darvik-politiskt-tal-liberalerna-frihamnsdagarna-2026>

380

385

390

395

400

405

410

415